

Lustrumeditie BioVak: biologisch biedt mogelijkheden

Niet alleen euro's

Ondernemen | Tekst en foto's: **Durkje Hietkamp**

De biologische sector timmert stevig aan de weg, zo blijkt uit de grote belangstelling voor de beurs BioVak 2012. Dit creëert ruimte voor melkveehouders om over te stappen op de biologische bedrijfsvoering, volgens Laurens Guelen van FrieslandCampina.

Aandachtspunten omschakelen

Omschakelen naar biologisch vergt zo'n twee jaar. Aandachtspunten waarmee boeren rekening moeten houden, zijn onder andere de productiviteit van de grond, prestaties van het vee en beschikbare ruimte, concludeert Michel de Haan van WUR. "Met name voor extensieve bedrijven met goede grond, die ruim zelfvoorzienend zijn voor ruwvoer en met beperkt krachtvoer toekunnen, is een biologische bedrijfsvoering een aantrekkelijke mogelijkheid en is het best goed geld verdienen." Voor omschakelen naar biologisch zijn ideologische motieven een randvoorwaarde, onderstreept De Haan. "Het moet niet alleen gaan om de euro's, de bedrijfsstijl moet bij je passen."

De BioVak groeit. De eerste editie in Apeldoorn vijf jaar geleden verwelkomde ruim 60 standhouders. Dit jaar ontving de biologische vakbeurs maar liefst 387 inschrijvingen en een kleine twintigduizend bezoekers. Het aantal agrarische exposanten lijkt te worden ondergesneeuwd door uiteenlopende bedrijfstakken. Opvallend is ook het groeiende aantal internationale exposanten en bezoekers. Op de beursvloer wordt duidelijk dat de biologische sector stevig aan de weg timmert om een sterke marktpositie te bemachtigen. De sector heeft zich onmiskenbaar ontwikkeld tot een volledige keten van producent tot consument.

Overstappen

"De groeiende afzet van biologische zuivel creëert ruimte voor melkveehouders om over te stappen op een biologische bedrijfsvoering", zegt Laurens Guelen, manager Projecten en Bijzondere Melkstromen bij FrieslandCampina. Hij sprak tijdens het symposium 'Omschakelen naar biologisch biedt kansen?' voorafgaand aan de BioVak. Momenteel leveren 135 bedrijven in Nederland jaarlijks 35 miljoen kilo biologische melk aan Ecomel, de biologische tak van FrieslandCampina. Voor het seizoen 2012-2013 zijn er 17 bedrijven die omschakelen, meldt Guelen. "Maar er is ruimte voor meer overstappers om het tekort aan biologische melk, dat nu uit het buitenland wordt geïmporteerd, aan te vullen." Omschakelen naar biologisch biedt niet alleen kansen, maar kent ook obstakels. Zo mag een bioboer geen chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest gebruiken, mag slechts beperkt en alleen curatief, of incidenteel preventief, antibiotica worden gebruikt en moet er veel grond en stalruimte beschikbaar zijn. Ondanks de schaarste aan biologische melk, zijn veehouders onzeker over de afzet ervan.

Coöperaties halen de melk op, maar kunnen niet garanderen dat deze ook als biologische melk wordt afgezet in tijden van overvloed. "Maar het gat is groot, waardoor de zekerheid er in feite wel is", zegt Guelen.

Toeslag

De biologische toeslag, die voorafgaand aan het jaar wordt vastgesteld door het bestuur van FrieslandCampina, bedraagt dit jaar 8,60 euro. "Ik denk dat we ons daarmee goed kunnen meten in de sector", zegt Guelen. De bioboeren die leveren aan Ecomel zijn echter ontevreden. Afgesproken is dat bij het vaststellen van de toeslag wordt gekeken naar de meerkosten voor biologische productie. Deze heeft Wageningen UR berekend op 11,50 euro per 100 kilo melk. De extra werkzaamheden die de biologische boeren verrichten, worden met een lagere toeslag dan de beraamde, onvoldoende beloond, vinden zij. Vergeleken met de voorgaande berekening bleken de meerkosten met 3,7 cent per liter toegenomen. FrieslandCampina wil daarvan slechts 0,5 cent meenemen in de toeslag. "Wij kunnen geen hogere toeslag uitbetalen als de inkomsten vervolgens niet uit de markt kunnen worden gehaald", licht Guelen toe. Bovendien zijn veehouders niet verplicht onder de veilige paraplu van FrieslandCampina te leveren.

Uitbreiden

De vooruitzichten zijn volgens Guelen goed. "Biologische melk past in het duurzaamheidsbeleid van FrieslandCampina. Daarop willen we verder inzetten. Onder andere door het assortiment biologische producten onder eigen label uit te breiden." Guelen onderstreept de noodzaak om door differentiatie waardegroei te realiseren. "In de periode 2009 tot 2010 is 28,2 procent meer biologische zuivel verkocht. De volumegroei zit vooral in huismerken van supermarkten en boter. En dat zet druk op de marges", zegt Guelen. Hij gelooft sterk in het A-merk. "We moeten op diverse niveaus zorgen voor onderscheid tussen merk en private label. Campina Boerenland is daarvan een goed voorbeeld. De sterke verbondenheid tussen het product en de herkomst wordt voor consumenten bevestigd door de mogelijkheid om via internet de herkomst te ontdekken van de melk in Campina Boerenland-producten."

Dief

Veehouders die minder dan 10.000 kg melk per hectare produceren, zijn een dief van hun eigen portemonnee als ze niet omschakelen, stelt adviseur Kees Water. De meerprijs weegt dan vaak op tegen de meerkosten. "Tot zo'n 12.000 kg melk per

hectare zijn de perspectieven voor omschakeling over het algemeen goed. Is je bedrijf intensiever, dan moeten goede kansen in de omgeving, zoals land van de buurman of makkelijk te pachten natuurland je keuze bepalen", zegt Water. Het invullen van de BioBarometer geeft een globale voorspelling van de mogelijkheden voor omschakeling naar biologische melkveehouderij. "Het beantwoorden van de vragen geeft een eerste indicatie van de mogelijkheden voor omschakeling. Het geeft aan hoe ingrijpend de stap is."

Voerkosten

Voor de voerkosten zijn verantwoordelijk voor het saldo van biologische melkveeouders, stelt Rob Rutgers, rundveespecialist bij ForFarmers. "Biologisch krachtvoer is duur. Het kost circa het dubbele van gangbaar, omdat de grondstoffen beperkt zijn, dure eiwitrijke producten nodig zijn en chemische processen in de productieketen niet zijn toegestaan", verklaart de specialist. Over het algemeen krijgen biologische koeien een soberder rantsoen. "Om de voerkosten te beperken, moeten deze koeien meer melk uit ruwvoer produceren dan gangbare koeien." Sommige biologische veehouders telen zelf krachtvoer. "Mais, granen en grasbrok lenen zich daarvoor goed", zegt Rutgers. "Voorwaarde is wel dat alle koeien tegelijk kunnen eten. Bovendien moet rekening worden gehouden met extra kosten voor bewerken, opslaan, conserveren en voeren."

Ruwvoer

De grote seizoensvariatie in samenstelling en voederwaarde van biologische graskuilen maakt het lastig een goed rantsoen samen te stellen. Biologische veehouders zijn voor meststoffen afhankelijk van de langzame werking van drijfmest. Daarnaast is klaver belangrijk als stikstofbinder. "Klaver bindt 50 kilogram stikstof per ton, het is smakelijk en heeft een goede voederwaarde", zegt Rutgers. Biologische voorjaarskuil kenmerkt zich door een hoog suikergehalte, veel droge stof en een laag ruweiwitgehalte, terwijl de najaarskuilen door het toenemende klavergehalte juist veel ruw en onbestendig eiwit bevatten. "Door het eiwit uit najaarsgras beter te benutten en te verdelen, kan het ei-

Laurens Guelen onderstreept de noodzaak om door differentiatie waardegroei van biologische melk te realiseren.

De afzet van biologische producten groeit.

wittekort worden verminderd. Hiermee kan de veehouder besparen op duur eiwitrijk krachtvoer waarmee het rantsoen in de stalperiode moet worden aangevuld", oppert Rutgers. Aandachtspunt is de mineralenvoorziening, die in een biologische bedrijfsvoering wat eerder in het gedrang komt. Tekorten aanvullen is daarom noodzakelijk om een goede diergezondheid te waarborgen. "Maai vlot en combineer de voeders die je hebt", adviseert Rutgers. Dit kan bijvoorbeeld door meerdere snedes over elkaar heen te kuilen. Daarnaast raadt hij een gemengd rantsoen aan. "Dit voorkomt selectie en stimuleert de drogestofopname." ♦

Tabel 1. Biologische melkprijs in euro's per 100 kg (excl. btw, 4,41% vet en 3,47% eiwit).

	Garantieprijs FC reguliere melk	Biologische toeslag	Biologische melkprijs
2010	35,35	8,54	42,89
2011	36,70	8,10	44,80
2012 (jan.)	35,65	8,60	43,25

